

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/10/2023
Identifikačné číslo spisu:	7621200351
Dátum vydania rozhodnutia:	29.01.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Marián Sluk
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:7621200351.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu X. F., narodeného Y., zastúpeným MAJCHRÁK & MAJCHRÁK, advokáti, s.r.o., Nová Bystrica 850, IČO: 36416525, proti žalovanému F. U., narodenému N. T., zastúpeným JUDr. Martinom Čemanom, advokátom, Spišská Nová Ves, Letná 45, o vrátenie daru, vedenom na Okresnom súde Spišská Nová Ves pod sp. zn. 9C/2/2021, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 2. marca 2023 sp. zn. 3Co/121/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaný má voči žalobcovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Spišská Nová Ves (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 13. januára 2022, č. k. 9C/2/2021-217 žalobu o vrátenie daru zamietol a žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

1.1. Súd v odôvodnení svojho rozsudku po citácii ustanovení Občianskeho zákonníka (§ 123, § 124, § 628 ods. 1 a 2, § 630) mimo iného uviedol: „41. Dokazovaním bolo v konaní preukázané, že žalobca darovacou zmluvou zo 7. 10. 2010 daroval žalovanému nehnuteľnosti špecifikované v zmluve, t. j. rodinný dom s príslušenstvom pozemkami a poľnohospodársku budovu. Zároveň s darovacou zmluvou bola uzatvorená zmluva o zriadení vecného bremena v prospech darcu a jeho bývalej manželky spočívajúca v práve bezplatného doživotného užívania predmetu daru - rodinného domu a pozemkov a poskytnutia zodpovedajúceho zaopatrenia v prípade choroby a staroby od obdarovaného. Žalovaný ako obdarovaný prevzal na seba tiež osobný záväzok, že nescudzí predmet daru tretím osobám, ani ho nijakým iným spôsobom nezaťaží za života oprávnených z vecného bremena a tiež osobný záväzok, ktorým umožní bezplatné doživotné užívanie nehnuteľnosti poľnohospodárskej haly darcovi.

42. Darovacou zmluvou darca prenecháva alebo sľubuje bezplatne prenechať obdarovanému určitý majetkový prospech bez toho, aby mal na to právnu povinnosť a obdarovaný tento dar alebo sľub prijíma. Podstatnými náležitosťami darovacej zmluvy je dohoda o predmete daru a dohoda o jeho bezodplatnosti. Bezodplatnosť darovania znamená, že za poskytnuté plnenie obdarovaný nie je povinný

poskytnúť nejaké iné majetkové plnenie. Žalobca tvrdil v konaní, že uzavretiu darovacej zmluvy predchádzala dohoda s obdarovaným o ich spoločnom podnikaní a dohoda o tom, že z predmetu daru vyplátí ostatných súrodencov. V prípade preukázania existencie takejto dohody by nebolo možné konštatovať bezodplatnosť darovania, keďže podľa takejto dohody by zo strany žalovaného ako obdarovaného boli očakávané určité plnenia, či už vo forme práce alebo poskytnutia peňažného plnenia súrodencom. Žalobca však takúto dohodu nepreukázal, naopak aj sám tvrdí, že išlo o uzavretie riadnej darovacej zmluvy medzi ním a žalovaným. Pokiaľ sa týka tvrdení vypočutých svedkov ohľadom existencie ústnej dohody a spoločnom podnikaní a vyplatení súrodencov z darovaných nehnuteľností žalovaným súd poukazuje na to, že existenciu dohody potvrdili svedkovia navrhnutí žalobcom, a to F. F. a F. A., kým vypočutí svedkovia navrhnutí žalovaným F. F. a M. F. existenciu takejto dohody nepotvrdili. V prípade týchto menovaných svedkov ide pritom o najbližších príbuzných oboch strán sporu a z ich rozdielných vyjadrení je zrejme, že rodina je rozdelená na dva „tábory“ a podľa toho aj vníma okolnosti týkajúce sa darovania nehnuteľností žalobcom žalovanému, ako aj okolnosti, ktoré boli príčinou terajších vzťahov v rodine. Okrem už uvedeného súd poukazuje na to, že z dôvodu, že predmetom darovania boli nehnuteľnosti, zmluva má predpísanú písomnú formu a uvedené podmienky v písomnom vyhotovení zmluvy uvedené neboli. Z týchto dôvodov súd na vyššie uvedené podmienky darovania uvádzané žalobcom neprihliadal.

43. Predmetom tohto konania je vrátenie daru žalovaným žalobcovi. Podmienky resp. okolnosti a dôvody, za ktorých je možné požadovať darcom od obdarovaného vrátenie daru upravuje citované ustanovenie § 630 Občianskeho zákonníka, ktoré predstavuje osobitný spôsob zániku zmluvného vzťahu založeného darovaním. Z uvedeného ustanovenia vyplýva, že darcom nevzniká právo domáhať sa vrátenia daru pri akomkoľvek nevhodnom správaní sa obdarovaného alebo jeho nevďačnosti. Predpokladom úspešného uplatnenia tohto práva je:

- a) hrubé porušenie dobrých mravov správaním sa obdarovaného voči darcom alebo členom jeho rodiny a
- b) jednostranný právny úkon darcom adresovaného obdarovanému.

44. Občiansky zákonník neustanovuje žiadne náležitosti výzvy k vráteniu daru ani jej obsah. Výzva na vrátenie daru je jednostranný právny úkon, ktorého obsahom je vôľa darcom smerujúca k tomu, aby obdarovaný darovanú vec vrátil. V danom prípade žalobca ako darcom vyzval žalovaného ako obdarovaného na vrátenie daru, pričom v písomnej výzve z 30. 10. 2020 uviedol tie isté dôvody, pre ktoré sa domáha vrátenia daru aj podanou žalobou.

45. Ako bolo uvedené v zmysle § 630 Občianskeho zákonníka právnym dôvodom vrátenia daru je správanie sa obdarovaného voči darcom alebo členom jeho rodiny, ktoré hrubo porušuje dobré mravy. Dobré mravy nie sú zákonom definované. Ich obsah spočíva vo všeobecne platných pravidlách morálky, pri ktorých je daný všeobecný záujem ich rešpektovania. Za konanie proti dobrým mravom treba považovať také konanie, ktoré síce priamo neodporuje zákonu, ani ho neobchádza, ale ktoré poškodzuje záujmy tretích osôb a medzi slušnými občanmi sa považuje za neprípustné.

46. Súd opätovne zdôrazňuje, že dôvodom vrátenia daru nie je akékoľvek nevhodné správanie obdarovaného voči darcom alebo členom jeho rodiny alebo len jeho samotná nevďačnosť. Musí ísť o také správanie sa obdarovaného, ktoré s prihliadnutím na všetky okolnosti posudzovanej veci možno kvalifikovať ako hrubé porušenie dobrých mravov. Hrubým porušením dobrých mravov je ich porušenie značnej intenzity alebo ich sústavné porušovanie alebo aj neposkytnutie potrebnej pomoci darcom alebo iným osobám, ktorá povinnosť vyplýva z právnych noriem alebo zo zmluvného vzťahu. Pri posudzovaní, či došlo zo strany obdarovaného k hrubému porušeniu dobrých mravov je potrebné zohľadniť predovšetkým intenzitu, dĺžku a dôsledky porušenia dobrých mravov. Pre toto posúdenie sú rozhodujúce objektívne okolnosti a nie subjektívne okolnosti a vnímanie na strane darcom.

47. Žalobca sa v tomto konaní domáhal vrátenia daru z týchto dôvodov:

- nezaujímam obdarovaného o darcom
- neumožnenie bezplatného užívania a bývania v nehnuteľnosti darcom

- nestaranie sa obdarovaného o darovaný majetok
- vylúčenie darcu z firmy a spoločného podnikania obdarovaným
- vyhrážanie sa trestným stíhaním a krivým obviňovaním darcu
- urážky a vyhrážky obdarovaným darcu pred inými osobami
- nepriateľského a nevraživého postoja obdarovaného a obavy darcu z jeho stupňovania.

48. Prvoradým dôvodom, ktorý žalobca uviedol ako dôvod vrátenia daru je skutočnosť, že žalovaný o darcu nejavi žiaden záujem. Z vykonaného dokazovania je nesporné, že vzťahy medzi darcom a obdarovaným boli pred, ako aj po darovaní t. j. po roku 2010 dobré. K narušeniu vzťahov medzi nimi malo dôjsť podľa žalobcu potom, čo si žalovaný priviedol domov svoju priateľku, čo bolo v roku 2016. Podľa žalovaného k narušeniu vzťahov medzi nimi malo dôjsť hlavne v dôsledku odchodu jeho matky z domácnosti v roku 2017. Je zrejmé, že žalovaný ako obdarovaný sa odsťahoval so svojou priateľkou z domácnosti darcu prvýkrát po odchode matky a v tom čase manželky žalobcu z domácnosti. Uvedené bolo potvrdené aj vypočutými svedkami napr. F.. Z uvedeného je zrejmé, že narušené vzťahy medzi rodičmi resp. odchod matky zo spoločnej domácnosti, (bez ohľadu na to, či bola z domu vyhodená alebo odišla sama dobrovoľne) sa priamo dotkol aj žalovaného. Napriek tomu sa po určitom čase žalovaný aj so svojou priateľkou vrátili bývať k späť otcovi do nehnuteľnosti, ktorá bola predmetom darovania.

49. Z výzvy na vrátenie daru, z tvrdení žalobcu v žalobe, ako aj v priebehu konania je zjavné, že drobné problémy v domácnosti, v ktorej žili strany sporu a priateľka žalovaného vyústili do konfliktu žalobcu s priateľkou žalovaného v októbri 2019. Sám žalobca uviedol, že sa jedná o situáciu, od ktorej došlo aj k podstatnej zmene vo vzťahoch medzi žalobcom a žalovaným a od kedy sa žalovaný s ním nerozpráva, nedvíha telefóny, neodpovedá na SMS správy.

50. Čo sa týka konkrétne uvedeného konfliktu v októbri 2019 z dokazovania je nepochybné, že k tomuto došlo medzi priateľkou žalovaného a žalobcom. Správanie sa blízkej osoby obdarovaného voči darcovi však nezakladá dôvod požadovať vrátenie daru, keďže nemožno od obdarovaného spravodlivo požadovať, aby zodpovedal za všetky jemu blízke osoby. Zo strany žalobcu nebolo preukázané, aby sa v čase tohto konfliktu žalovaný správal voči nemu ako otcovi neúctivo resp. vulgárne, aby zo strany žalovaného voči jeho osobe boli použité hrubé urážky, fyzické napadnutie a pod.. To, že sa žalovaný po uvedenom konflikte rozhodol sám dobrovoľne odísť z domu so svojou priateľkou, nie je taktiež v žiadnom prípade možné považovať za hrubé porušenie dobrých mravov zo strany žalovaného. Žalobca sám potvrdil, že priateľke žalovaného povedal, že nechce, aby v dome bývala. Za tejto situácie nemohol čakať od dospelého syna, aby ten nechal odísť z domu svoju priateľku a on ostal naďalej bývať s otcom, a to ani z vďačnosti za darované nehnuteľnosti. Žiaden rodič, a to ani na základe obdarovania svojich detí, nemôže očakávať, že dieťa si nájde partnera, ktorý bude vyhovovať požiadavkám rodiča a ak tomu tak nie je, že dieťa dá prednosť rodičovi pred svojím životným partnerom. V spoločnosti je predsa bežné a prirodzené, že dospelé deti sa snažia osamostatniť, viesť život podľa svojich predstáv so svojimi životnými partnermi a pokiaľ je to možné oddelene od rodičov. Uvedené neznamena, že dieťa si rodiča neváží. Takéto správanie sa nie je možné chápať ani ako nevďak dospelých detí voči ich rodičom.

51. V súvislosti s konfliktom medzi priateľkou žalovaného a žalobcom je potrebné uviesť, že kým správanie sa členov rodiny obdarovaného nemá vplyv na darovací vzťah, pri posudzovaní okolností konkrétneho prípadu je ale potrebné prihliadať na nevhodné správanie sa darcu, a to nie len proti obdarovanému, ale aj jemu blízkej osobe. Takouto osobou pre žalovaného je nepochybne jeho priateľka, s ktorou už pred uvádzaným konfliktom, ku ktorému došlo v októbri 2019, žil dlhšiu dobu, a to cca tri roky v spoločnej domácnosti. Z dokazovania nevyplýva, a to ani zo samotnej výpovede žalobcu, aby problémy medzi ním a synovou priateľkou sa žalobca snažil riešiť nekonfliktným spôsobom, rozhovorom resp. dohodou o pravidlách spolužitia. Naopak priateľke syna dal jasne najavo, aby z domu odišla. Je ťažko pochopiteľné, že v takejto situácii žalobca čakal od syna, že „opustí“ svoju priateľku a teda, že z domu odíde len synova priateľka a jeho syn ostane naďalej bývať s otcom. Skutočnosť, že za danej situácie žalovaný odišiel z domácnosti so svojou priateľkou nemožno poukazujúc aj na uvedené, chápať ako jeho nevďak voči otcovi a už vôbec nie ako hrubé porušenie dobrých mravov.

52. Za správanie hrubo porušujúce dobré mravy nie je možné považovať ani to, že žalovaný od uvedeného konfliktu žalobcu nekontaktuje, nereaguje na jeho správy, nekomunikuje s ním. Na porovnanie súd poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2Cdo/81/1997 z 30. januára 1998, v zmysle ktorého nezáujem žalovaných (obdarovaných), spočívajúci v nenavštevovaní žalobkyně (darkyne) pri príležitosti sviatkov a životných jubileí, je síce porušením zaužívaných pravidiel morálky, nedosahuje však zákonom požadovanú intenzitu.

53. V súvislosti s uvádzaným dôvodom na vrátenie daru, a to nezáujmom žalovaného o žalobcu súd posudzoval aj to, že zo strany žalovaného nedochádza k poskytnutiu pomoci žalobcovi, keďže nie je s ním vôbec v kontakte. Vykonaným dokazovaním nebolo v konaní preukázané, aby žalobca ako darca bol v súčasnej dobe odkázaný na pomoc inej osoby, a to vzhľadom na jeho vek resp. zdravotný stav. Naopak je zrejmé, že žalobca je mobilný, sebestačný, doposiaľ vykonáva podnikateľskú činnosť, má vlastný príjem. Žalobca nepreukázal, aby potreboval v súčasnej dobe osobnú starostlivosť o seba, či už vzhľadom na svoj vek alebo zdravotný stav a nepreukázal ani to, aby syna o takúto pomoc dôvodne požiadal. Nemožno preto potom hovoriť o neposkytnutí potrebnej pomoci darcovi, ak tento nie je na takúto pomoc zo strany obdarovaného odkázaný.

54. Poukazujúc na uvedené súd v konaní nemal za preukázané konanie žalovaného voči žalobcovi resp. taký nezáujem žalovaného o žalobcu, ktorý by bolo možné považovať za hrubé porušenie dobrých mravov.

55. Ďalším dôvodom na vrátenie daru uvedeným zo strany žalobcu je neumožnenie jeho bezplatného užívania a bývania v nehnuteľnosti zo strany žalovaného. V konaní nebolo sporné, že darované nehnuteľnosti pokiaľ ide o rodinný dom a pozemky užíva žalobca. V užívaní nehnuteľností mu žalovaný žiadnym spôsobom nebráni, uvedené netvrdil ani žalobca. Ani jedna zo strán v konaní netvrdila, aby žalobca za bývanie resp. užívanie darovaných nehnuteľností čokoľvek žalovanému, ako ich vlastníkov, platil resp. plnil. Žalovaný od žalobcu nepožadoval a nepožaduje úhradu nájomného resp. iných poplatkov určených priamo žalovanému. Platby, ktoré uhrádza žalobca, a ktoré aj dokladoval sú platbami dodávateľom energií alebo poplatkov spojených s užívaním nehnuteľností. Tieto platby nie sú pre rozhodnutie v danej veci relevantné z dôvodu, že neboli predmetom dohody strán v zmluve. Právo bezplatného užívania a bývania v nehnuteľnostiach bolo totiž dojednané vo vzťahu medzi zmluvnými stranami a nie vo vzťahu k dodávateľom energií. Z dokazovania je pritom nepochybné, že je to žalobca, ktorý sám užíva nehnuteľnosti, a teda u žalovaného nie je dôvod uhrádzať za žalobcu tieto poplatky dodávateľom energií.

56. V žalobe žalobca poukázal na to, že poplatky spojené s užívaním nehnuteľností a poplatky za energie neplatil žalovaný od roku 2010, kedy došlo k darovaniu, a kedy nehnuteľnosti užíval aj žalovaný a neplatil ich ani v čase, keď tu s nimi bývala priateľka žalovaného. Z dokazovania je nesporné, že v tom čase, a to minimálne do roku 2017 vzťahu medzi otcom a synom boli dobré, čo potvrdili aj vypočutí svedkovia. Z uvedeného vyplýva, že žalobca nepovažoval uvedenú skutočnosť za hrubé porušenie dobrých mravov zo strany žalovaného. V konaní žalobca nepreukázal to, aby požadoval od žalovaného aspoň čiastočnú úhradu uvedených poplatkov, ani v čase keď v dome žila priateľka žalovaného.

57. Žalovaný v súvislosti s úhradami poplatkov spojenými s užívaním nehnuteľností navrhol doplniť dokazovanie vyžiadaním účtovných dokladov žalobcu a dokladov o výške dotácií poberaných žalobcov za posledných desať rokov. Súd tento návrh žalovaného zamietol. K posúdeniu toho, či poplatky spojené s užívaním darovaných nehnuteľností má uhrádzať žalobca, ktorý ich užíva alebo žalovaný, ktorý je ich vlastníkom, je vykonanie uvedeného dôkazu irelevantné. Pre toto konanie nie je rozhodujúce zistenie výšky príjmov z podnikania žalobcu a taktiež výška dotácií. Pokiaľ sa týka poberania dotácií žalobcom, v konaní nebolo sporné, že skutočne žalobca poberá dotácie týkajúce sa pozemkov, ktoré sú vlastníctvom žalovaného. Súd preto vychádzal z tejto nespornej skutočnosti. Uvedenú skutočnosť je potrebné hodnotiť v neprospech žalobcu poukazujúc na princíp vzájomnosti, a to z dôvodu, že nebolo z jeho strany v konaní preukázané, aby pozemky užíval a poberal dotácie na základe dohody resp. zmluvy so

žalovaným ako ich vlastníkom.

58. Žalobca ďalej uviedol, že žalovaný ako obdarovaný sa nestará o darované nehnuteľnosti. Súd opätovne musí konštatovať, že zo strany žalobcu nebolo preukázané to, aby boli nevyhnutné opravy resp. úpravy predmetu daru, ktoré je povinný vykonávať ich vlastníkom. V sporovom konaní má každá strana povinnosť tvrdenia. Na povinnosť tvrdenia nadväzuje povinnosť označiť dôkazy preukazujúce tvrdené skutočnosti. Pokiaľ sú tieto skutočnosti preukázané, žalobca uniesol tak bremeno tvrdenia, ako aj bremeno dôkazu (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3MCdo/6/2010 z 22. 09. 2010). Tvrdenia žalobcu o nestaraní sa o darované nehnuteľnosti žalovaným, kedy by to bolo potrebné resp. nevyhnutné v konaní neboli preukázané. Pokiaľ v konaní neboli preukázané nevyhnutné opravy alebo údržba nehnuteľnosti nie je možné konštatovať zo strany žalovaného porušenie dobrých mravov z uvedeného dôvodu.

59. Vylúčenie z firmy a spoločného podnikania žalobcu žalovaným nemožno považovať za hrubé porušenie dobrých mravov. V konaní, ako už bolo vyššie uvedené, nebolo jednoznačne preukázané, aby medzi stranami sporu bolo ako podmienka darovania dohodnuté ich spoločné podnikanie. V čase darovania žalovaný nevykonával podnikateľskú činnosť, len pomáhal žalobcovi v jeho podnikaní. Spoločnosť Agromark bola založená cca pol roka po uzavretí darovacej zmluvy. Od založenia spoločnosti jej jediným spoločníkom bol žalovaný. Žalobca bol spoločne so žalovaným konateľom spoločnosti. Osoba spoločníka a konateľa spoločnosti nie je tým istým orgánom resp. funkciou v spoločnosti. Konateľ je štatutárnym zástupcom v spoločnosti a jeho úlohou je konať za spoločnosť. Spoločník je majiteľom spoločnosti a medzi jeho oprávnenia patrí aj právo menovať a odvolávať konateľov. Nie je možné preto právo žalovaného ako spoločníka posudzovať ako hrubé porušenie dobrých mravov. Z hľadiska postavenia resp. funkcie spoločníka a konateľa spoločnosti nie je možné ani konštatovať, že strany sporu v uvedenej spoločnosti spoločne podnikali. Okrem toho pokiaľ žalobca mienil spoločne so žalovaným podnikat' a zakladal spoločnosť, nie je zrejme z akého dôvodu spoločníkom sa stal len žalovaný a nie aj žalobca, čo by bolo možné považovať za spoločné podnikanie. Čo sa týka pozemkov vo vlastníctve žalovaného, o ktorých žalobca tvrdil, že boli zakúpené ním, súd uvádza, že tieto pozemky neboli predmetom tohto konania, neboli žalobcom žalovanému darované predmetnou darovacou zmluvou. Dôvodom na vrátenie daru v tomto konaní nemohlo byť ani tvrdenie žalovaného, že pozemky nadobudol sám, t. j. nevd'ak žalovaného voči žalobcovi z dôvodu, že pokiaľ by aj bolo v konaní preukázané, že žalovaný nemal peňažné prostriedky na ich nadobudnutie, nebolo preukázané ani to, že pozemky boli zakúpené z peňažných prostriedkov žalobcu.

60. Za hrubé porušenie dobrých mravov nemožno považovať ani vyhrážanie sa trestným stíhaním a krivé obviňovanie. K vyhrážaniu malo dôjsť v písomnom podaní žalovaného, ktoré bolo podané prostredníctvom jeho právneho zástupcu. Tiež žalovaný sa mal vyjadriť pred vypočutým svedkom D. tak, že otca dá zavrieť do basy. Toto vyjadrenie je síce možné považovať za porušenie dobrých mravov, nie však za ich hrubé porušenie. V prvom rade je totiž potrebné poukázať na to, že žalovaný s menovaným svedkom komunikoval z iných dôvodov. Nekontaktoval ho teda z dôvodu, aby chcel pred ním „očierniť“ otca ako obchodného partnera svedka. Naopak bol to svedok, ktorý sa žalovaného na vzťahy v rodine pýtal, hoci ako sám tvrdil so žalobcom aj žalovaným má len čisto obchodné vzťahy. Tiež je nepochybné, že o vzťahoch v rodine najprv komunikoval so žalobcom. V spojení s týmito okolnosťami uvedené nemožno považovať za dôvod vrátenia daru. Súd tiež poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/53/2006, podľa ktorého za hrubé porušenie dobrých mravov obdarovaným nemožno považovať podanie neopodstatneného podnetu na začatie trestného stíhania darcu.

61. Pokiaľ ide o nepriateľský a nevraživý postoj žalovaného k žalobcovi, žalobca v priebehu konania presne nekonkretizoval, k akému hrubému urážaniu jeho osoby, k akým osobným invektívam zo strany žalovaného má dochádzať. V konaní nebolo preukázané, aby žalovaný sa dopúšťal osobných útokov na integritu žalobcu alebo, aby sa dopúšťal hrubo urážlivého správania osobne voči žalobcovi. Naopak sám žalobca poukazuje na to, že od októbra 2019 ho syn nekontaktuje.

62. V žalobe žalobca poukázal na to, že dôvodom vrátenia daru je aj to, že žalovaný má prospech z podnikania, ktoré mu umožnil len on a berie plody z toho, čo mu počas života ako majetok dal. Pozemky a stroje, ktoré mal žalobca podľa jeho tvrdenia dať žalovanému na podnikanie, neboli predmetom tohto konania. V konaní nebolo preukázané, aby žalovaný vykonával podnikateľskú činnosť, naopak žalovaný predložil pracovnú zmluvu, podľa ktorej pracuje ako vodič motorových vozidiel.

63. Pri vyhodnocovaní správania sa žalovaného voči žalobcovi súd vychádzal zo skutkových zistení, ktoré sú individuálne v každom prípade a nie je možné ich zovšeobecniť. Súd dospel k záveru, že konanie žalovaného nedosahovalo resp. nedosahuje intenzitu v zmysle § 630 Občianskeho zákonníka. Súd konštatuje, že k momentálnym vzájomným vzťahom medzi stranami sporu (otec so synom sa nestretávajú, nekomunikujú spolu) prispeli minimálne obe strany, a preto nepochybne nie je možné za uvedený stav viniť len žalovaného s následkom sankcie v podobe vrátenia daru. Konflikty sú v celej rodine strán sporu. Táto skutočnosť jednoznačne vyplynula aj z vykonaných svedeckých výpovedí, kde vypočutí rodinní príslušníci žalobcu a žalovaného popisovali zlú situáciu v rodine. Správanie sa žalovaného k žalobcovi možno v určitých situáciách považovať za nevhodné, avšak toto je podmienené aj správaním sa samotného žalobcu a jedná sa o vzájomne narušený vzťah, aký by medzi otcom a synom nemal byť.

64. Skutočnosť, že sám žalovaný mal v úmysle vrátiť darované nehnuteľnosti žalobcovi sama osebe neznamená, že uznal dôvody vrátenia daru uvádzané žalobcov. Pre rozhodovanie súdu táto skutočnosť nie je relevantná z dôvodu, že súd pri rozhodovaní musí vychádzať a posudzovať splnenie podmienok uvedených v ustanovení § 630 Občianskeho zákonníka.

65. Správanie sa žalovaného k žalobcovi poukazujú na vyššie uvádzané skutočnosti nedosahuje takú intenzitu, aby bolo možné konštatovať, že tým hrubo porušoval dobré mravy. Naopak žalovaný sa skôr vyhýba kontaktu so žalobcom. Subjektívne môže táto skutočnosť vyvolávať u žalobcu pocit nevďačnosti syna, avšak žalobca sám prispel k napätým vzťahom v rodine. Nie každé chovanie, ktoré nie je v súlade so spoločensky uznávanými pravidlami slušného chovania vo vzájomných vzťahoch medzi ľuďmi naplňuje znaky ustanovenia § 630 Občianskeho zákonníka. Predpokladom aplikácie tohto ustanovenia je kvalifikované porušenie morálnych pravidiel konkrétnym chovaním obdarovaného, ktorého stupeň závažnosti je hodnotený podľa objektívnych kritérií a nielen podľa subjektívneho názoru darcu (rozsudok NSSR z 30. 11. 2009 sp. zn. 4Cdo/253/2009).

66. Súd nevykonával ďalšie dokazovanie výsluchom svedkov navrhnutých žalobcom na pojednávaní dňa 13. 1. 2022 a oboznámením sa s listinnými dôkazmi predloženými žalovaným na tomto pojednávaní. Súd má za to, že vykonaním ďalšieho dokazovania, a to ani výsluchom ďalších dvoch svedkov, by nedošlo k overeniu alebo vyvráteniu takých skutočností, ktoré by odôvodňovali iné rozhodnutie vo veci. Súd v tejto súvislosti poukazuje aj na ustanovenie § 153 ods. 2 Civilného sporového poriadku, v zmysle ktorého na uvedené návrhy neprihliadal resp. ich zamietol. V ustanovení § 153 Civilného sporového poriadku je vyjadrená zásada tzv. sudcovskej koncentrácie, ktorá znamená povinnosť strán uplatniť prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany včas. Prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany nie sú uplatnené včas, ak ich strana mohla predložiť už skôr, ak by konala starostlivo so zreteľom na rýchlosť a hospodárnosť konania. Ak nie sú návrhy predložené včas, súd na ne nemusí prihliadať, najmä, ak by si to vyžadovalo nariadenie ďalšieho pojednávania alebo vykonanie ďalších úkonov súdu. Napriek tomu, že v zmysle § 160 Civilného sporového poriadku súd nemá procesnú poučovaciu povinnosť, ak sú strany zastúpené advokátom, obe strany sporu boli poučené o sudcovskej koncentrácii konania (právny zástupca žalobcu uznesením sp. zn. 9C/2/2021-104 zo 7. 4. 2021 a právny zástupca žalovaného uznesením sp. zn. 9C/2/2021-122 z 10. 5. 2021). Návrhy na doplnenie dokazovania predložené súdu na pojednávaní dňa 13. 1. 2022, a to či už návrh zo strany žalobcu na vypočutie ďalších svedkov v konaní, ako aj návrh zo strany žalovaného na oboznámenie sa s predloženými čestnými vyhláseniami mohli byť uplatnené skôr a neboli zistené žiadne dôvody, ktoré by tomu bránili. Pokiaľ sa týka návrhu na vypočutie svedkov zo strany žalobcu, súd má za to, že uvedených svedkov žalobca mohol navrhnúť už v podanej žalobe, v ktorej tvrdil, že dochádza zo strany žalovaného k obviňovaniu jeho osoby aj pred cudzími osobami, osobami z jeho resp. spoločného okolia

resp. najneskôr v podanej replike, keď si bol vedomý, že okrem iným aj tieto okolnosti žalovaný popieral. Súd má za to, že mu museli byť známe aj mená týchto svedkov vzhľadom k tomu, že svedkyňa F. je dcérou žalobcu, s ktorou má dobré vzťahy a jej výsluch bol navrhnutý už v podanej žalobe. Okrem toho meno svedka JW. uviedol už vypočutý svedok G.. na pojednávaní dňa 16. 11. 2021, a teda už uvedený deň žalobca mohol predložiť návrh na vykonanie dokazovania výsluchom tohto svedka resp. aj ďalších svedkov, ktorých mená mohol zistiť, či už od vypočutého svedka F. ale aj od svedkyne, ktorá mala byť vypočutá na ďalšom pojednávaní F.. Pokiaľ sa týka čestných vyhlásení predložených žalovaným na pojednávaní dňa 13. 1. 2022, súd na tieto neprihliadol z dôvodu, že tieto dôkazy aj vzhľadom na dátum ich vyhotovenia mohli byť predložené skôr, pričom neobstojí tvrdenie právneho zástupcu žalovaného o tom, že klient mu ich predložil až v deň pojednávania, a to vzhľadom aj k tomu, že priamo aj žalovaný bol poučený súdom písomne v zmysle § 153 Civilného sporového poriadku (poučenie o procesných právach a povinnostiach bolo doručené žalovanému dňa 28. 3. 2021). Vykonanie navrhnutých dôkazov by si pritom vyžiadalo nariadenie nového pojednávania.

67. Keďže nebolo v konaní preukázané, aby sa žalovaný správal k žalobcovi spôsobom, ktoré by objektívne bolo v hrubom rozpore s dobrými mravmi, súd žalobu zamietol.

68. Podľa § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku, súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

69. Podľa § 257 Civilného sporového poriadku, výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa.

70. Podľa § 262 ods. 1, 2 Civilného sporového poriadku, o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

71. O trovách konania rozhodol súd podľa citovaných ustanovení. Žalovaný bol v spore úspešný z dôvodu, že žalobu súd zamietol, a teda sú splnené predpoklady rozhodnutia o náhrade trov konania podľa citovaného ustanovenia § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku. Súd v konaní nezistil dôvody hodné osobitného zreteľa v zmysle § 257 Civilného sporového poriadku, pre ktoré by náhradu trov žalovanému napriek jeho plnému úspechu v spore nepriznal. Poukazujúc na uvedené bola žalovanému priznaná náhrada trov konania v plnom rozsahu. O výške trov rozhodne vyšší súdny úradník rozhodnutím po nadobudnutí právoplatnosti tohto rozsudku."

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „odvolací súd“), na odvolanie žalobcu, rozsudkom z 2. marca 2023 sp. zn. 3Co/121/2022 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie (§ 387 ods. 1 CSP) a žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu (§ 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP).

2.1. Odvolací súd sa podľa ustanovenia § 387 ods. 2 CSP stotožnil so správnymi skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie i s odôvodnením napadnutého rozsudku, na ktoré v celom rozsahu poukázal a na doplnenie uviedol: „14. Odvolací súd po preskúmaní spisu nezistil, aby konanie súdu prvej inštancie bolo zaťažené vadou, ktorá by mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a ani jeho procesný postup neporušil práva žalobcu v takej miere, aby došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Aj odôvodnenie rozsudku možno pokladať za postačujúce, dôsledné a dávajúce odpoveď na všetky pre spor podstatné otázky.

15. Žalobca podané odvolanie tiež odôvodnil odvolacími dôvodmi upravenými v § 365 ods. 1 písm. f) a h) CSP.

16. Ani jeden z týchto uplatnených dôvodov nie je daný.

17. Odvolací dôvod podľa ust. § 365 ods. 1 písm. f) CSP je daný v prípade nesprávneho postupu súdu

prvého stupňa pri hodnotení výsledkov vykonaného dokazovania, teda v prípade, ak súd vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z dôkazov nevyplynuli alebo neboli účastníkmi prednesené, prípadne nevyšli počas konania nijak inak najavo. Môže sa jednať aj o prípad, keď súd neprihliadol na skutočnosti, ktoré boli preukázané alebo vyšli počas konania najavo inak. O nesprávne skutkové zistenie môže ísť aj v prípade, ak dôjde k logickému rozporu v hodnotení dôkazov, t. j. skutočnosti, ktoré vyplynuli z prednesov účastníkov alebo vyšli v konaní najavo inak súd vyhodnotil tak, že to vyvolávalo logický rozpor. Skutkové zistenia nezodpovedajú vykonaným dôkazom, ak výsledok hodnotenia dôkazov nie je v súlade s ust. § 191 ods. 1, 2 CSP alebo ak výsledok hodnotenia dôkazov nezodpovedá tomu, čo malo byť zistené spôsobom vyplývajúcim z ust. § 192, § 193 a § 205 CSP, pričom sa jedná o také skutkové zistenia, na základe ktorých súd prvého stupňa vec posúdil po právnej stránke.

18. Odvolací súd v tomto konkrétnom prípade dospel k záveru, že tento odvolací dôvod nebol naplnený, keďže súd prvej inštancie vykonal vo veci dokazovanie v potrebnom rozsahu a náležite zistil skutkový stav, pričom vykonané dôkazy hodnotil podľa ust. § 191 ods. 1, 2 CSP, t. j. každý dôkaz hodnotil jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomných súvislostiach, pričom prihliadol starostlivo na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, v hodnotení jednotlivých dôkazov nebol zistený žiaden logický rozpor. Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku z hľadiska skutkových záverov nezistil, že by skutkové zistenia súdu prvej inštancie nezodpovedali vykonaným dôkazom, alebo že by súd vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov nevyplynuli alebo v konaní nevyšli najavo.

19. K odvolaciemu dôvodu podľa ust. § 365 ods. 1 písm. h) CSP odvolací súd poukazuje na to, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje súd právne závery a aplikuje konkrétnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii právnej normy na zistený skutkový stav, ku ktorému môže dôjsť vtedy, ak súd použil iný právny predpis, než ktorý mal použiť alebo ak použil síce správny právny predpis, ale nesprávne ho interpretoval na daný prípad.

20. Súd prvej inštancie v danom prípade skutkové zistenia podradil pod správne hmotnoprávne predpisy a vyvodil z nich správne právne závery o právach a povinnostiach účastníkov konania. Podrobné a zákonu zodpovedajúce sú aj dôvody napadnutého rozsudku, v ktorých sa súd prvej inštancie dostatočným spôsobom vysporiadal so všetkými skutkovými okolnosťami potrebnými pre rozhodnutie o uplatnenom nároku, vrátane všetkých tvrdení a námietok strán konania, (teda aj námietok žalobcu, na ktoré žalobca opakovane poukazoval aj v odvolaní). Odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozsudku a odkazuje naň.

21. V prejednávanej veci sa žalobca domáhal od žalovaného vrátenia daru - nehnuteľností, rodinného domu súp. č. XX s príslušenstvom, zapísaného na LV č. Y. v kat. úz. Q. a na LV č. Y. v kat. úz. P.

22. Podľa § 630 OZ darca sa môže domáhať vrátenia daru, ak sa obdarovaný správa k nemu alebo členom jeho rodiny tak, že tým hrubo porušuje dobré mravy.

23. V ust. § 630 OZ je upravený osobitný spôsob zániku darovacieho vzťahu, ktorý darca môže vyvolať tým, že jednostranným právnym úkonom vyzve obdarovaného na vrátenie daru. Podmienkou zániku právneho vzťahu z darovacej zmluvy je právny úkon darcu smerujúci k vráteniu daru adresovaný obdarovanému a predchádzajúce hrubé porušenie dobrých mravov správaním sa obdarovaného voči darcovi alebo členom jeho rodiny. Darcovi nevzniká právo domáhať sa vrátenia daru pri akomkoľvek nevhodnom správaní sa obdarovaného voči nemu alebo členom jeho rodiny, alebo len pri samotnej nevďačnosti zo strany obdarovaného. Právo na vrátenie daru darcovi vzniká pri takom správaní obdarovaného, ktoré s ohľadom na všetky okolnosti konkrétného individuálneho prípadu možno kvalifikovať ako hrubé porušenie dobrých mravov, keď ide buď o porušenie značnej intenzity alebo porušovanie sústavné, alebo o neposkytnutie potrebnej pomoci darcovi alebo členom jeho rodiny, ktorá povinnosť vyplýva buď z právnych noriem alebo zo zmluvného vzťahu. Úvaha, či konanie obdarovaného možno kvalifikovať ako hrubo porušujúce dobré mravy, bude závisieť od posúdenia konkrétného jednotlivého prípadu a jeho osobitosti, pričom pre toto posúdenie nie je rozhodujúcim len

subjektívny pocit a úsudok darcu (prejav subjektívne pociťovaného nevďaku), ale rozhodujúce je objektívne hľadisko, t. j. hodnotenie spoločensky objektivizované, vychádzajúce z definície pojmu dobrých mravov spoločnosti podľa právnej teórie, pod ktorými možno rozumieť súhrn určitých etických a kultúrnych všeobecne uznávaných zásad a pravidiel morálneho charakteru, pri ktorých je daný všeobecný záujem ich rešpektovania vo vzájomných vzťahoch medzi ľuďmi charakterizovaných vzájomnou slušnosťou, ohľaduplnosťou a vzájomným rešpektovaním.

24. Platí tiež, že právo darcu domáhať sa vrátenia daru nevzniká pri prostej (obyčajnej) nevďačnosti obdarovaného voči darcovi, ani pri menej významnom porušení dobrých mravov zo strany obdarovaného.

25. Odborná literatúra aj právna prax sa zhodujú v tom, že k zániku darovacieho vzťahu, t. j. k obnove vlastníctva darcu k veci dôjde na základe dvoch právnych skutočností, a to hrubého porušenia dobrých mravov správaním sa obdarovaného voči darcovi alebo členom jeho rodiny a jednostranného právneho úkonu darcu adresovaného obdarovanému smerujúcemu k vráteniu daru. I pre tento jednostranný adresný právny úkon platí, že musí spĺňať náležitosti požadované Občianskym zákonníkom pre právne úkony vo všeobecnosti (§ 34 a nasl.), teda aj náležitosti prejavu vôle v zmysle jeho určitosti (§ 37 ods. 1 OZ). K platnosti právneho úkonu darcu smerujúceho k vráteniu daru z hľadiska jeho určitosti je nevyhnutné, aby v ňom darca uviedol konkrétne skutočnosti, v ktorých vidí hrubé porušenie dobrých mravov obdarovaným voči nemu alebo členom jeho rodiny. Iba tak, pri súčasnom splnení zákonných predpokladov podľa § 630 OZ nastanú zamýšľané právne účinky jednostranného hmotnoprávneho úkonu darcu, t. j. zrušenie darovacej zmluvy a obnovenie jeho vlastníctva ex nunc - okamihom, kedy jeho prejav vôle došiel obdarovanému.

26. Možno súhlasiť so záverom súdu prvej inštancie, že zo strany žalovaného voči žalobcovi nedošlo k takému správaniu, ktoré by bolo možné charakterizovať ako hrubé porušenie dobrých mravov, keď ani jedno vytýkané správanie sa žalovaného nedosiahlo intenzitu požadovanú v § 630 Občianskeho zákonníka. Súd prvej inštancie sa pritom veľmi podrobne a dôkladne zaoberal konaniami žalovaného, ktoré podľa žalobcu mali hrubo porušovať dobré mravy, zvlášť ich vyhodnocoval a vyvodzoval z nich závery, s ktorými sa stotožňuje aj odvolací súd a na tieto poukazuje.

27. Dobrými mravmi spoločnosti je nutné chápať súhrn určitých etických a kultúrnych všeobecne zachovávaných a uznávaných zásad, ktorých dodržiavanie je mnohokrát zabezpečované aj právnymi normami tak, aby každé konanie bolo v súlade so všeobecnými morálnymi zásadami demokratickej spoločnosti. Tento všeobecný horizont, ktorý vývojom spoločnosti rozvíja aj svoj morálny obsah v priestore a čase, musí byť posudzovaný z hľadiska konkrétneho prípadu tiež práve v danom čase, na danom mieste a berúc do úvahy vzájomné konanie účastníkov právneho vzťahu. Pri hodnotení musí byť zohľadňovaný konkrétny individualizovaný prípad a nezáleží preto natoľko na subjektívnom názore jednotlivca, ako skôr na hodnotení spoločenskom, objektivizovanom.

28. Predovšetkým je nutné uviesť, že z ust. § 630 Občianskeho zákonníka nevyplýva, aby závadné konanie obdarovaného voči darcovi alebo členom jeho rodiny muselo - čo do rozsahu a intenzity - dosiahnuť taký stupeň závažnosti konania, ktorý by založil trestnoprávnu či správnoprávnu zodpovednosť obdarovaného. Okrem rozsahu a intenzity konania obdarovaného voči darcovi alebo členom jeho rodiny, ktoré bolo kvalifikované ako trestný čin alebo priestupok, môžu aj iné závadné konania zo strany obdarovaného taktiež viesť k naplneniu skutkovej podstaty pre vrátenie daru podľa § 630 Občianskeho zákonníka; musí sa však vždy jednať o tak závažné konanie obdarovaného, ktoré z hľadiska svojho rozsahu a intenzity nevzbudzuje žiadne pochybnosti o jeho kolízii s dobrými mravmi. Táto kolízia - závadné konanie - však vždy musí dosiahnuť intenzitu, ktorá je spojená s nie „bežným“, ale hrubým porušením dobrých mravov, aby tak bolo podraditeľné pod ust. § 630 Občianskeho zákonníka.

29. Na základe prednesov strán sporu a vykonaného dokazovania nie je sporné, že k najvypuklejšiemu a najočividnejšiemu rozporu medzi nimi došlo v októbri 2019, kedy sa primárne do konfliktu dostala priateľka žalovaného a žalobca, pričom žalobca ju vyzval, aby zo spoločne užívaného domu odišla, čo

priateľka žalovaného akceptovala a nasledoval ju aj samotný žalovaný, predchádzajúc tým podľa jeho vyjadrenia ďalším hádkam a konfliktom. Tejto situácii sa podrobne venoval i súd prvej inštancie (v bodoch 48. - 51. preskúmaného rozhodnutia) a možno akceptovať jeho hodnotenie, v zmysle ktorého žalovanému nemožno vytýkať jeho reakciu a snahu nasledovať svoju vtedajšiu priateľku, (3 roky s ním zdieľajúcu spoločnú domácnosť), a to aj na úkor ďalšieho spolužitia so žalobcom. Je pochopiteľné, že pri tak vypätej situácii sa kontakty strán sporu narušili a skomplikovali.

30. Súd prvej inštancie správne vyhodnocoval skutočnosti, ktoré vyvolali a sprevádzali hádku žalobcu a priateľky žalovaného v októbri 2019, ktoré vyústili až do odchodu žalovaného z pôvodne spoločne užívaného rodinného domu, a že to bol žalobca, ktorý v rámci verbálneho konfliktu vyzval synovu priateľku, aby nehnuteľnosť opustila, pričom nemohol opodstatnene očakávať, že takáto požiadavka sa neodrazí negatívne na vzťahoch strán sporu. Dal tak svojmu okoliu nepochybne najavo, že od žalovaného (a jeho partnerky) nič nepožaduje a nechce nič prijímať, (teda ani žiadnu pomoc). Hoci je správanie sa žalovaného ako syna k otcovi v istých smeroch problematické a možno ho v niektorých aspektoch (vytýkaných aj v žalobe) označiť za nie úplne adekvátne a vhodné, nemožno ho s prihliadnutím na intenzitu a popisovanú reciprocitu však vyhodnotiť ako správanie naplňujúce skutkovú podstatu ust. § 630 Občianskeho zákonníka, teda hrubo porušujúce dobré mravy. Popisované a ďalej vytýkané konanie či nekonanie žalovaného iba dokrešľuje problematickosť vzájomných vzťahov strán sporu, ktoré nie sú vítané a ideálne, avšak reflektujú skôr prebehnuté hádky a nezhody. Nemožno neprihliadať aj na minulé udalosti, ktoré žalovaný vníma citlivo a posudzoval ich ako problematické, kedy už raz opúšťal spolu s matkou rodičovskú domácnosť (darovaný rodičovský dom) po rozpade manželstva žalobcu a M..

31. Prvoinštančný súd sa správne vysporiadal aj s ďalším konaním žalovaného, ktorý podľa žalobcu rezignoval na svoj záväzok umožňovať mu bezplatné bývanie a užívanie nehnuteľnosti. Nie je pritom sporné, že v rozhodnej dobe darované nehnuteľnosti (dom a pozemky) užíval žalobca a nie je dôvod, aby sa žalovaný podieľal na platbách za energie a služby spojené s užívaním domu, ktorý neobýval, pričom v danej veci záväzok umožňovať bezplatné bývanie a užívanie nehnuteľnosti nezahŕňa aj povinnosť obdarovaného podieľať sa aj na úhrade služieb čerpaných len (výlučne) žalobcom (k tomu viď uznesenie Ústavného súdu SR I. ÚS 595/2017-12 z 5. 12. 2017).

32. Neobstoí ani námietka žalobcu, vzťahujúca sa na vrátenie daru pre skutočnosť, že žalovaný sa riadne nestará o darovanú nehnuteľnosť, neopravuje ju a nezabezpečuje jej úpravy. Súd prvej inštancie príliehavo upozornil na neunesenie dôkazného bremena zo strany žalobcu, keď nebolo preukázané, aby predmet daru bolo nevyhnutné vôbec opravovať, resp. upravovať, a aby jeho stav vyžadoval intervenciu obdarovaného.

33. Súd prvej inštancie sa podrobne v odôvodnení napadnutého rozsudku vysporiadal aj s ďalšími vytýkanými prípadmi, kedy sa žalovaný mal voči žalobcovi dopúšťať závažného konania, týkajúceho sa odvolania žalobcu z funkcie konateľa a vyhrážania sa trestným stíhaním, zaradiac ich do širšieho kontextu plynúceho z narušených vzťahov otca a syna. Hrozba trestným stíhaním sa mala objaviť v telefonáte D. so žalovaným, kedy tento mal uviesť, že otca „nechá zavrieť“. Hoci takáto forma komunikácie by ilustrovala vysoko narušené fungovanie vzťahov strán sporu, sama o sebe tiež nedosahuje intenzitu vyžadovanú v § 630 Občianskeho zákonníka. Nie každé negatívne správanie sa obdarovaného voči darcovi totiž zakladá právo na vrátenie daru. Predpokladom vrátenia daru je iba také negatívne správanie sa obdarovaného, ktoré vzhľadom na všetky významné okolnosti konkrétneho prípadu možno objektívne hodnotiť ako hrubé porušenie dobrých mravov, keď je nevyhnutné hodnotiť i správanie sa samotného darcu a zohľadňovať i princíp vzájomnosti.

34. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalovaný sa voči žalobcovi nesprával spôsobom, ktorý by objektívne bol v hrubom rozpore s dobrými mravmi a svoje závery a úvahy i dostatočne vysvetlil a s jeho názormi sa stotožňuje aj odvolací súd, kvôli čomu preskúmaný rozsudok bol potvrdený ako vecne správny.

35. Odvolanie podľa Civilného sporového poriadku je založené na princípe neúplnej apelácie, a teda je konštruované ako opravný prostriedok bez možnosti prednášania nových skutočností a nových dôkazov (okrem zákonných výnimiek), a tak odvolací súd je viazaný skutkovým stavom zisteným súdom prvej inštancie. Preskúmavacia činnosť odvolacieho súdu je obmedzená skutočnosťou, že skutkový stav veci a rovnako ani výsledky dokazovania by sa už na odvolacom súde nemali meniť. Žalobca v podaní zo 16. 12. 2022 (adresovanom výlučne odvolaciemu súdu) upozornil na zmenu priezviska žalovaného (potvrdenú aj ním v podaní z 21. 1. 2023), ktoré podľa neho dokresľuje predchádzajúce správanie sa obdarovaného. Odvolací súd vzal na vedomie zmenené priezvisko žalovaného a skutkový stav veci zistený súdom prvej inštancie považoval za dostatočný, keď novými skutočnosťami a dôkazmi podľa § 366 CSP možno argumentovať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania."

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, jeho prípustnosť vyvodzoval z § 420 písm. f) a § 421 CSP. Navrhol zrušiť dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a vec vrátiť tomuto súdu na ďalšie konanie.

3.1. Žalobca svoje dovolanie v zmysle § 420 písm. f) CSP odôvodnil tým, že odvolací súd porušil jeho právo na spravodlivý proces, keď v rozhodnutí nereagoval na jeho odvolacie námietky (nedostatočne ho odôvodnil), nesprávne vyhodnotil dôkazy, nesprávne zistil skutkový stav a v konečnom dôsledku vec nesprávne právne posúdil. Odvolací súd nevzal do úvahy tvrdenia odvolateľa v čom tento videl hrubé porušenie dobrých mravov spočívajúce najmä v hrubom nezáujme obdarovaného, po jeho odchode z domu, o darcu. Odvolací súd neuviedol z akého dôvodu po odchode obdarovaného z domu sa nejedná o hrubý nezáujem; či súd prvej inštancie pochybil, ak odchod z domu považoval za hrubý nevďak a nie hrubý nezáujem; prečo súd nepriznal náležitú relevanciu výpovedi svedka B. prečo súd nehodnotil v neprospech žalovaného zásadné tvrdenia; prečo súd nehodnotil zásadné a preukázané skutočnosti; prečo by nemalo správanie žalovaného zakladať hrubé porušenie dobrých mravov. Dovolací dôvod v zmysle § 421 CSP videl v tom, že na rozdiel od konajúcich súdov, správanie žalovaného voči žalobcovi naplnilo znaky hrubého porušenia dobrých mravov v zmysle § 630 Občianskeho zákonníka. Súd sice použili správnu právnu normu, ale nesprávne ju interpretovali a vyvodili nesprávne právne závery, že skutkový stav nedáva podklad pre právny záver o hrubom porušení dobrých mravov pre vrátenie daru. Dovolateľ zopakoval a z jeho pohľadu interpretoval skutkové okolnosti súvisiace so správaním obdarovaného, na základe ktorých uzavrel, že tu došlo k hrubému porušeniu dobrých mravov. Pritom poukázal na judikatúru okresného i krajského súdu, v zmysle ktorej hrubý nezáujem, (zvlášť počas dlhšieho obdobia), jednoznačne zakladá hrubé porušenie dobrých mravov a vrátenie daru. V ďalšom dovolateľ prezentoval skutkové prípady, kedy podľa jeho názoru došlo k preukázaniu, že žalovaný neuvádzal pravdu.

4. Žalovaný nepovažoval dovolanie za prípustné ani dôvodné, navrhol aby ho dovolací súd odmietol a priznal mu náhradu trov dovolacieho konania. Vo vyjadrení žalovaný vyslovil svoj nesúhlas s interpretáciou tohto prípadu žalobcom.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd" alebo „dovolací súd") ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobcu treba odmietnuť. Na odôvodnenie uvedeného záveru dovolací súd uvádza nasledovné:

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Z hľadiska ústavného aspektu treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd.

8. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

9. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namiesto je skôr zdržanlivý (uvážený) prístup.

10. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Na týchto záveroch zotrúva aj súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

11. Dovolací súd považuje za prospešné opakovane pripomínať, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu vecí. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, nie je súdom skutkovým. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní, (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), avšak len pri dovolacom dôvode (vade zmatečnosti) v zmysle § 420 písm. f) CSP, nie pri dovolacom dôvode v zmysle § 421 ods. 1 CSP.

12. V dôsledku viazanosti dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) dovolací súd neprejednáva (ex officio) dovolanie nad rozsah, ktorý dovolať vymedzil v dovolaní uplatnený dovolací dôvod; ide o posilnenie dispozičného princípu v dovolacom konaní (deetatizáciu dovolania), pri plnom rešpektovaní autonómie a zodpovednosti dovolať, pri rozhodovaní o tom, či podá dovolanie, aký dovolací dôvod uplatní a akým spôsobom ho vymedzí. S tým súvisí aj procesná pasívnosť odvolacieho súdu, ktorý pri prípadných vadách dovolania tieto pri riadnom zastúpení dovolať nenapráva.

13. Dovolací súd konštatuje aj to, že dovolacie konanie má od účinnosti Civilného sporového poriadku povahu typického „advokátskeho procesu“, a to nielen vzhľadom na znenie sporového poriadku. Spracovaniu dovolania a celkovej kvalite zastupovania dovolať musí advokát, dovolať, ktorý má vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa, ale aj zamestnanec dovolať, ktorý je právnická osoba nevyhnutne venovať zvýšenú pozornosť. Dovolací proces je v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou podstatne rigoróznejší a odborne náročnejší. Z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania je teda podstatné správne vymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom upraveným v zákone (§ 431 až § 435 CSP), a to v nadväznosti na konkrétne, dovoláním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Pokiaľ nie

sú splnené procesné podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, nemožno dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu podrobiť vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní.

14. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP).

15. Žalobca vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15.1. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03). Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

15.2. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017).

15.3. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

15.4. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

16. Žalobca vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietal nedostatočné vysporiadanie sa s jeho odvolacími námietkami, čo nepotvrdzuje obsah vyššie uvádzaných a citovaných súdnych rozhodnutí. Súdny v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviedli dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, zaoberali sa najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu (vrátane odvolacích námietok) a uviedli dôvody pre ich prijatie alebo odmietnutie. Z uvedeného dôvodu nebolo možné považovať za adekvátne ani tvrdenia z dovolania o svojvôli, nepreskúmateľnosti, či o úplnej absencii dôvodov, o také prípady tu zjavne nešlo. Išlo tu o prípad subjektívnej nespokojnosti dovolateľa s tým, ako sa s jeho námietkami a argumentáciou vysporiadal odvolací súd. Zjavnou snahou dovolateľa bolo uplatniť vady konania v zmysle § 420 písm. f) CSP len preto, že záver odvolacieho súdu nebol ochotný prijať za správny. Toto zistenie dopadá aj na dovolací dôvod uplatnený dovolateľom v zmysle § 421 CSP.

16.1. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry EŠLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie

spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces, a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Za predpokladu, že ide o rozhodné závery, na ktorých stojí súdne rozhodnutie, keďže sa nevyžaduje odpoveď na každú vznesenú námietku. Odôvodnenie rozhodnutia však neznamená, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad.

16.2. Podľa dovolacieho súdu, odvolací súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu; jeho postup, vo vzájomnej súvislosti s konaním a rozhodnutím súdu prvej inštancie, nemožno považovať za neodôvodnený, či rozporuplný. V prejednávanej veci sa odvolací súd v odôvodnení svojho (dovolaním napadnutého) rozhodnutia v celom rozsahu stotožnil s dôvodmi rozhodnutia súdu prvej inštancie pokiaľ išlo o skutkové zistenia, vyhodnotenie rozhodujúcich skutočností a právne posúdenie veci. Podľa názoru dovolacieho súdu sa súde nižšej inštancie vyčerpávajúco venovali všetkým pre vec rozhodným aspektom prejednávaneho sporu (viď body 1.1. a 2.1. tohto rozhodnutia vyššie a v nich citované dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie - najmä body 47. až 65. a dovolacieho súdu - najmä body 15. až 34.). Odvolací súd sa vysporiadal aj s jednotlivými odvolacími dôvodmi a podal vysvetlenie, prečo ich nepovažoval za dôvodne uplatnené. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že súde neodôvodnili svoje rozhodnutia podľa predstáv dovolateľa. Žalobca tak v tomto kontexte neopodstatnene namietal existenciu vady zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP.

16.3. K námietkam dovolateľa, že odvolací súd nevzal do úvahy tvrdenia odvolateľa, v ktorých tento videl hrubé porušenie dobrých mravov spočívajúce najmä v hrubom nezáujme obdarovaného, po jeho odchode z domu, o darcu; odvolací súd neuviedol z akého dôvodu po odchode obdarovaného z domu sa nejedná o hrubý nezáujem; súd nepriznal náležitú relevanciu výpovedi svedka B.; súd nehodnotil v neprospech žalovaného zásadné tvrdenia; súd nehodnotil zásadné a preukázané skutočnosti, dovolací poukazuje na to, že odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie a tak je potrebné hľadiť na rozhodnutia oboch súdov (potvrdzujúceho i potvrdeného rozhodnutia) ako na jeden celok. Je potrebné zdôrazniť, že v zásade dovolacia argumentácia sa zhoduje s tou, ktorú už dovolateľ uplatnil pred súdom prvej inštancie, i v odvolacom konaní, a na ktorú oba súde (prvoinštančné i odvolací) už vecne reagovali s vysvetlením prečo ju nepovažujú za účinnú. Na túto argumentáciu dovolací súd v celom rozsahu odkazuje s tým, že správnosť právneho posúdenia veci zostáva nedotknutá, lebo táto nie je spôsobilým dovolacím dôvodom v zmysle § 420 písm. f) CSP. K týmto námietkam súd prvej inštancie výslovne v rozhodnutí uviedol, že: „V súvislosti s uvádzaným dôvodom na vrátenie daru, a to nezáujmom žalovaného o žalobcu súd posudzoval aj to, že zo strany žalovaného nedochádza k poskytnutiu pomoci žalobcovi, keďže nie je s ním vôbec v kontakte. Vykonaným dokazovaním nebolo v konaní preukázané, aby žalobca ako darca bol v súčasnej dobe odkázaný na pomoc inej osoby, a to vzhľadom na jeho vek resp. zdravotný stav. Naopak je zrejme, že žalobca je mobilný, sebačinný, doposiaľ vykonáva podnikateľskú činnosť, má vlastný príjem. Žalobca nepreukázal, aby potreboval v súčasnej dobe osobnú starostlivosť o seba, či už vzhľadom na svoj vek alebo zdravotný stav a nepreukázal ani to, aby syna o takúto pomoc dôvodne požiadal. Nemožno preto potom hovoriť o neposkytnutí potrebnej pomoci darcovi, ak tento nie je na takúto pomoc zo strany obdarovaného odkázaný. Poukazujúc na uvedené súd v konaní nemal za preukázané konanie žalovaného voči žalobcovi resp. taký nezáujem žalovaného o žalobcu, ktorý by bolo možné považovať za hrubé porušenie dobrých mravov. Ďalším dôvodom na vrátenie daru uvedeným zo strany žalobcu je neumožnenie jeho bezplatného užívania a bývania v nehnuteľnosti zo strany žalovaného. V konaní nebolo sporné, že darované nehnuteľnosti pokiaľ ide o rodinný dom a pozemky užíva žalobca. V užívaní nehnuteľností mu žalovaný žiadnym spôsobom nebráni, uvedené netvrdil ani žalobca. Ani jedna zo strán v konaní netvrdila, aby žalobca za bývanie resp. užívanie darovaných nehnuteľností čokoľvek žalovanému, ako ich vlastníkov, platil resp. plnil. Žalovaný od žalobcu nepožadoval a nepožaduje úhradu nájomného resp. iných poplatkov určených priamo žalovanému. Platby, ktoré uhrádza žalobca, a ktoré aj dokladoval sú platbami dodávateľom energií alebo poplatkov spojených s užívaním nehnuteľnosti.

Z dokazovania je pritom nepochybné, že je to žalobca, ktorý sám užíva nehnuteľností a teda u žalovaného nie je dôvod uhrádzať za žalobcu tieto poplatky dodávateľom energií. Žalobca ďalej uviedol, že žalovaný ako obdarovaný sa nestará o darované nehnuteľnosti. Súd opätovne musí konštatovať, že zo strany žalobcu nebolo preukázané to, aby boli nevyhnutné opravy resp. úpravy predmetu daru, ktoré je povinný vykonávať ich vlastníč. ... Tvrdenia žalobcu o nestaraní sa o darované nehnuteľnosti žalovaným, kedy by to bolo potrebné resp. nevyhnutné v konaní neboli preukázané. Pokiaľ v konaní neboli preukázané nevyhnutné opravy alebo údržba nehnuteľnosti nie je možné konštatovať zo strany žalovaného porušenie dobrých mravov z uvedeného dôvodu. Vylúčenie z firmy a spoločného podnikania žalobcu žalovaným nemožno považovať za hrubé porušenie dobrých mravov. V konaní, ako už bolo vyššie uvedené, nebolo jednoznačne preukázané, aby medzi stranami sporu bolo ako podmienka darovania dohodnuté ich spoločné podnikanie. V čase darovania žalovaný nevykonával podnikateľskú činnosť, len pomáhal žalobcovi v jeho podnikaní. Spoločnosť T. bola založená cca pol roka po uzavretí darovacej zmluvy. Od založenia spoločnosti jej jediným spoločníkom bol žalovaný. Žalobca bol spoločne so žalovaným konateľom spoločnosti. Osoba spoločníka a konateľa spoločnosti nie je tým istým orgánom resp. funkciou v spoločnosti. Konateľ je štatutárnym zástupcom v spoločnosti a jeho úlohou je konať za spoločnosť. Spoločník je majiteľom spoločnosti a medzi jeho oprávnenia patrí aj právo menovať a odvolávať konateľov. Nie je možné preto právo žalovaného ako spoločníka posudzovať ako hrubé porušenie dobrých mravov. Z hľadiska postavenia resp. funkcie spoločníka a konateľa spoločnosti nie je možné ani konštatovať, že strany sporu v uvedenej spoločnosti spoločne podnikali. ... Za hrubé porušenie dobrých mravov nemožno považovať ani vyhrážanie sa trestným stíhaním a krivé obviňovanie. K vyhrážaniu malo dôjsť v písomnom podaní žalovaného, ktoré bolo podané prostredníctvom jeho právneho zástupcu. Tiež žalovaný sa mal vyjadriť pred vypočutým svedkom D.. F. B. tak, že otca dá zavrieť do basy. Toto vyjadrenie je síce možné považovať za porušenie dobrých mravov, nie však za ich hrubé porušenie. V prvom rade je totiž potrebné poukázať na to, že žalovaný s menovaným svedkom komunikoval z iných dôvodov. Nekomunikoval ho teda z dôvodu, aby chcel pred ním „očierniť“ otca ako obchodného partnera svedka. Naopak bol to svedok, ktorý sa žalovaného na vzťahy v rodine pýtal, hoci ako sám tvrdil so žalobcom aj žalovaným má len čisto obchodné vzťahy. Tiež je nepochybné, že o vzťahoch v rodine najprv komunikoval so žalobcom. V spojení s týmito okolnosťami uvedené nemožno považovať za dôvod vrátenia daru. Súd tiež poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/53/2006, podľa ktorého za hrubé porušenie dobrých mravov obdarovaným nemožno považovať podanie neopodstatneného podnetu na začatie trestného stíhania darcu. ... Pokiaľ ide o nepriateľský a nevraživý postoj žalovaného k žalobcovi žalobca v priebehu konania presne nekonkretizoval, k akému hrubému urážaniu jeho osoby, k akým osobným invektívam zo strany žalovaného má dochádzať. V konaní nebolo preukázané, aby žalovaný sa dopúšťal osobných útokov na integritu žalobcu alebo, aby sa dopúšťal hrubo urážlivého správania osobne voči žalobcovi. Naopak sám žalobca poukazuje na to, že od októbra 2019 ho syn nekontaktuje. V žalobe žalobca poukázal na to, že dôvodom vrátenia daru je aj to, že žalovaný má prospech z podnikania, ktoré mu umožnil len on a berie plody z toho, čo mu počas života ako majetok dal. Pozemky a stroje, ktoré mal žalobca podľa jeho tvrdenia dať žalovanému na podnikanie, neboli predmetom tohto konania. V konaní nebolo preukázané, aby žalovaný vykonával podnikateľskú činnosť, naopak žalovaný predložil pracovnú zmluvu, podľa ktorej pracuje ako vodič motorových vozidiel. Pri vyhodnocovaní správania sa žalovaného voči žalobcovi súd vychádzal zo skutkových zistení, ktoré sú individuálne v každom prípade a nie je možné ich zovšeobecniť. Súd dospel k záveru, že konanie žalovaného nedosahovalo resp. nedosahuje intenzitu v zmysle § 630 Občianskeho zákonníka. Súd konštatuje, že k momentálnym vzájomným vzťahom medzi stranami sporu (otec so synom sa nestretávajú, nekomunikujú spolu) prispeli minimálne obe strany, a preto nepochybne nie je možné za uvedený stav viniť len žalovaného s následkom sankcie v podobe vrátenia daru. Konflikty sú v celej rodine strán sporu. Táto skutočnosť jednoznačne vyplývala aj z vykonaných svedeckých výpovedí, kde vypočutí rodinní príslušníci žalobcu a žalovaného popisovali zlú situáciu v rodine. Správanie sa žalovaného k žalobcovi možno v určitých situáciách považovať za nevhodné, avšak toto je podmienené aj správaním sa samotného žalobcu a jedná sa o vzájomne narušený vzťah, aký by medzi otcom a synom nemal byť. ... Skutočnosť, že sám žalovaný mal v úmysle vrátiť darované nehnuteľnosti žalobcovi sama osebe neznamena, že uznal dôvody vrátenia daru uvádzané žalobcov. Pre rozhodovanie súdu táto skutočnosť nie je relevantná z dôvodu, že súd pri rozhodovaní musí vychádzať a posudzovať splnenie podmienok uvedených v ustanovení § 630

Občianskeho zákonníka. ... Správanie sa žalovaného k žalobcovi poukazuje na vyššie uvádzané skutočnosti nedosahuje takú intenzitu, aby bolo možné konštatovať, že tým hrubo porušoval dobré mravy. Naopak žalovaný sa skôr vyhýba kontaktu so žalobcom. Subjektívne môže táto skutočnosť vyvolávať u žalobcu pocit nevďačnosti syna, avšak žalobca sám prispel k napätým vzťahom v rodine. Nie každé chovanie, ktoré nie je v súlade so spoločensky uznávanými pravidlami slušného chovania vo vzájomných vzťahoch medzi ľuďmi naplňuje znaky ustanovenia § 630 Občianskeho zákonníka. Predpokladom aplikácie tohto ustanovenia je kvalifikované porušenie morálnych pravidiel konkrétnym chovaním obdarovaného, ktorého stupeň závažnosti je hodnotený podľa objektívnych kritérií a nielen podľa subjektívneho názoru darcu (rozsudok NS SR z 30. 11. 2009 sp. zn. 4Cdo/253/2009).". Odvolací súd v odôvodnení rozhodnutia k odvolacím námietkam mimo iného v rozhodnutí uviedol, že sa podľa ustanovenia § 387 ods. 2 CSP stotožnil so správnymi skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie i s odôvodnením napadnutého rozsudku, na ktoré v celom rozsahu poukázal a na doplnenie ďalej uviedol: „Aj odôvodnenie rozsudku možno pokladať za postačujúce, dôsledné a dávajúce odpoveď na všetky pre spor podstatné otázky. ... súd prvej inštancie vykonal vo veci dokazovanie v potrebnom rozsahu a náležite zistil skutkový stav, pričom vykonané dôkazy hodnotil podľa ust. § 191 ods. 1, 2 CSP, t. j. každý dôkaz hodnotil jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomných súvislostiach, pričom prihliadol starostlivo na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, v hodnotení jednotlivých dôkazov nebol zistený žiaden logický rozpor. ... Odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozsudku a odkazuje naň. Právo na vrátenie daru darcovi vzniká pri takom správaní obdarovaného, ktoré s ohľadom na všetky okolnosti konkrétného individuálneho prípadu možno kvalifikovať ako hrubé porušenie dobrých mravov, keď ide buď o porušenie značnej intenzity alebo porušovanie sústavné, alebo o neposkytnutie potrebnej pomoci darcovi alebo členom jeho rodiny, ktorá povinnosť vyplýva buď z právnych noriem alebo zo zmluvného vzťahu. Úvaha, či konanie obdarovaného možno kvalifikovať ako hrubo porušujúce dobré mravy, bude závisieť od posúdenia konkrétného jednotlivého prípadu a jeho osobitosti, pričom pre toto posúdenie nie je rozhodujúcim len subjektívny pocit a úsudok darcu (prejav subjektívne pociťovaného nevďaku), ale rozhodujúce je objektívne hľadisko, t. j. hodnotenie spoločensky objektivizované, vychádzajúce z definície pojmu dobrých mravov spoločnosti podľa právnej teórie, pod ktorými možno rozumieť súhrn určitých etických a kultúrnych všeobecne uznávaných zásad a pravidiel morálneho charakteru, pri ktorých je daný všeobecný záujem ich rešpektovania vo vzájomných vzťahoch medzi ľuďmi charakterizovaných vzájomnou slušnosťou, ohľadupnosťou a vzájomným rešpektovaním. Možno súhlasiť so záverom súdu prvej inštancie, že zo strany žalovaného voči žalobcovi nedošlo k takému správaniu, ktoré by bolo možné charakterizovať ako hrubé porušenie dobrých mravov, keď ani jedno vytýkané správanie sa žalovaného nedosiahlo intenzitu požadovanú v § 630 Občianskeho zákonníka. Súd prvej inštancie sa pritom veľmi podrobne a dôkladne zaoberal konaniami žalovaného, ktoré podľa žalobcu mali hrubo porušovať dobré mravy, zvlášť ich vyhodnocoval a vyvodzoval z nich závery, s ktorými sa stotožňuje aj odvolací súd a na tieto poukazuje. Na základe prednesov strán sporu a vykonaného dokazovania nie je sporné, že k najvypuklejšiemu a najočividnejšiemu rozporu medzi nimi došlo v októbri 2019, kedy sa primárne do konfliktu dostala priateľka žalovaného a žalobca, pričom žalobca ju vyzval, aby zo spoločne užívaného domu odišla, čo priateľka žalovaného akceptovala a nasledoval ju aj samotný žalovaný, predchádzajúc tým podľa jeho vyjadrenia ďalším hádkam a konfliktom. Tejto situácii sa podrobne venoval i súd prvej inštancie (v bodoch 48. - 51. preskúmaného rozhodnutia) a možno akceptovať jeho hodnotenie, v zmysle ktorého žalovanému nemožno vytýkať jeho reakciu a snahu nasledovať svoju vtedajšiu priateľku (3 roky s ním zdieľajúcu spoločnú domácnosť), a to aj na úkor ďalšieho spolužitia so žalobcom. Je pochopiteľné, že pri tak vypätej situácii sa kontakty strán sporu narušili a skomplikovali.

30. Súd prvej inštancie správne vyhodnocoval skutočnosti, ktoré vyvolali a sprevádzali hádku žalobcu a priateľky žalovaného v októbri 2019, ktoré vyústili až do odchodu žalovaného z pôvodne spoločne užívaného rodinného domu, a že to bol žalobca, ktorý v rámci verbálneho konfliktu vyzval synovu priateľku, aby nehnuteľnosť opustila, pričom nemohol opodstatnene očakávať, že takáto požiadavka sa neodrazí negatívne na vzťahoch strán sporu. Dal tak svojmu okoliu nepochybne najavo, že od žalovaného (a jeho partnerky) nič nepožaduje a nechce nič prijímať, (teda ani žiadnu pomoc). Hoci je správanie sa žalovaného ako syna k otcovi v istých smeroch problematické a možno ho v niektorých aspektoch (vytýkaných aj v žalobe) označiť za nie úplne adekvátne a vhodné, nemožno ho s

prihliadnutím na intenzitu a popisovanú reciprocitu však vyhodnotiť ako správanie naplňujúce skutkovú podstatu ust. § 630 Občianskeho zákonníka, teda hrubo porušujúce dobré mravy. Popisované a ďalej vytýkané konanie či nekonanie žalovaného iba dokrešľuje problematickosť vzájomných vzťahov strán sporu, ktoré nie sú vítané a ideálne, avšak reflektujú skôr prebehnuté hádky a nezhody. Nemožno neprihliadať aj na minulé udalosti, ktoré žalovaný vníma citlivo a posudzoval ich ako problematické, kedy už raz opúšťal spolu s matkou rodičovskú domácnosť (darovaný rodičovský dom) po rozpade manželstva žalobcu a M. ... Prvoinštančný súd sa správne vysporiadal aj s ďalším konaním žalovaného, ktorý podľa žalobcu rezignoval na svoj záväzok umožňovať mu bezplatné bývanie a užívanie nehnuteľnosti. Nie je pritom sporné, že v rozhodnej dobe darované nehnuteľnosti (dom a pozemky) užíval žalobca a nie je dôvod, aby sa žalovaný podieľal na platbách za energie a služby spojené s užívaním domu, ktorý neobýval, pričom v danej veci záväzok umožňovať bezplatné bývanie a užívanie nehnuteľnosti nezahŕňa aj povinnosť obdarovaného podieľať sa aj na úhrade služieb čerpaných len (výlučne) žalobcom (k tomu viď uznesenie Ústavného súdu SR I. ÚS 595/2017-12 z 5. 12. 2017). ... Neobstoí ani námietka žalobcu, vzťahujúca sa na vrátenie daru pre skutočnosť, že žalovaný sa riadne nestará o darovanú nehnuteľnosť, neopravuje ju a nezabezpečuje jej úpravy. Súd prvej inštancie priliehavo upozornil na neunesenie dôkazného bremena zo strany žalobcu, keď nebolo preukázané, aby predmet daru bolo nevyhnutné vôbec opravovať, resp. upravovať, a aby jeho stav vyžadoval intervenciu obdarovaného. Súd prvej inštancie sa podrobne v odôvodnení napadnutého rozsudku vysporiadal aj s ďalšími vytýkanými prípadmi, kedy sa žalovaný mal voči žalobcovi dopúšťať závažného konania, týkajúceho sa odvolania žalobcu z funkcie konateľa a vyhrážania sa trestným stíhaním, zaradiac ich do širšieho kontextu plynúceho z narušených vzťahov otca a syna. Hrozba trestným stíhaním sa mala objaviť v telefonáte D. so žalovaným, kedy tento mal uviesť, že otca „nechá zavrieť“. Hoci takáto forma komunikácie by ilustrovala vysoko narušené fungovanie vzťahov strán sporu, sama o sebe tiež nedosahuje intenzitu vyžadovanú v § 630 Občianskeho zákonníka. Nie každé negatívne správanie sa obdarovaného voči darcovi totiž zakladá právo na vrátenie daru. Predpokladom vrátenia daru je iba také negatívne správanie sa obdarovaného, ktoré vzhľadom na všetky významné okolnosti konkrétneho prípadu možno objektívne hodnotiť ako hrubé porušenie dobrých mravov, keď je nevyhnutné hodnotiť i správanie sa samotného darcu a zohľadňovať i princíp vzájomnosti. ... Súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalovaný sa voči žalobcovi nesprával spôsobom, ktorý by objektívne bol v hrubom rozpore s dobrými mravmi a svoje závery a úvahy i dostatočne vysvetlil a s jeho názormi sa stotožňuje aj odvolací súd, kvôli čomu preskúmaný rozsudok bol potvrdený ako vecne správny. Preskúmaná činnosť odvolacieho súdu je obmedzená skutočnosťou, že skutkový stav veci a rovnako ani výsledky dokazovania by sa už na odvolacom súde nemali meniť. Žalobca v podaní zo 16. 12. 2022 (adresovanom výlučne odvolaciemu súdu) upozornil na zmenu priezviska žalovaného (potvrdenú aj ním v podaní z 21. 1. 2023), ktoré podľa neho dokrešľuje predchádzajúce správanie sa obdarovaného. Odvolací súd vzal na vedomie zmenené priezvisko žalovaného a skutkový stav veci zistený súdom prvej inštancie považoval za dostatočný, keď novými skutočnosťami a dôkazmi podľa § 366 CSP možno argumentovať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania. Podľa názoru dovolacieho súdu vyššie uvedené nepotvrďuje opodstatnenosť výhrad žalobcu uvádzaných v priebehu celého konania (vrátane odvolacieho konania, či konania o jeho dovolaní).

17. Pokiaľ žalobca vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP aj z dôvodu nesprávneho vyhodnotenia dôkazov, nesprávneho zistenia skutkového stavu veci, dovolací súd považuje za potrebné opakovane zdôrazniť, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, nie je súdom skutkovým. Dovoľaním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými

deficitmi v dokazovaní, (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, dovolací súd takú vadu nezistil.

17.1. Nedostatočne zistený skutkový stav veci, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (napr. výpovede svedka D.; vyjadrení žalobcu a žalovaného; že súd nehodnotil v neprospech žalovaného zásadné tvrdenia; že súd nehodnotil zásadné a preukázané skutočnosti a pod.) nie je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považované za vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP (1Cdo/41/2017, 2Cdo/232/2017, 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2018, 3Cdo/94/2018, 6Cdo/69/2020, 9Cdo/209/2020). Pri posudzovaní ústavnosti tohto právneho názoru nedospel ústavný súd (II. ÚS 465/2017) k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti.

18. Pokiaľ dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP aj v dôsledku právnej argumentácie [napr. o (ne)zistení hrubého porušenia dobrých mravov obdarovaným voči darcovi, (ne)naplnení hrubého nezáujmu o darcu a pod.], čím malo byť porušené jeho právo na spravodlivý proces. Dovolací súd k tomu uvádza, že už podľa predchádzajúcej procesnej úpravy dospel najvyšší súd k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením veci (viď R 54/2012 a tiež 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 7Cdo/26/2010, 8ECdo/170/2014). Podľa právneho názoru najvyššieho súdu nie je ani v súčasnosti (po 1. júli 2016) žiadny dôvod pre odklon od vyššie uvedeného chápania dopadu nesprávneho právneho posúdenia veci (nesprávneho vyriešenia niektorej právnej otázky súdom) na možnosť strany civilného sporového konania uskutočňovať jej patriace procesné oprávnenia. Na tom, že ani prípadné nesprávne právne posúdenie veci nezakladá dovolateľkou tvrdenú vadu zmätočnosti, zotrval aj judikát R 24/2017 a tiež viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu (1Cdo/202/2017, 2Cdo/101/2017, 3Cdo/94/2017, 4Cdo/47/2017, 5Cdo/145/2016, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/76/2018, 9Cdo/86/2020).

19. Na základe uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobcu nie je podľa § 420 písm. f) CSP prípustné, preto ho v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

20. Dovolateľ v dovolaní uplatnil dovolací dôvod v zmysle § 421 CSP.

20.1. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

20.2. Právnym posúdením veci treba považovať činnosť súdu spočívajúcu v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval. Nesprávne právne posúdenie veci nemožno preto vymedziť nesprávnym či nedostatočným zistením skutkového stavu. Ani sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo jednoduché spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 432 ods. 2 CSP.

20.3. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia odvolacím súdom od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Dovolací súd vo svojej súdno-aplikačnej (judikátornej) činnosti k tomu už v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/6/2017 (podobne tiež v rozhodnutiach sp. zn. 2Cdo/203/2016, 3Cdo/235/2016, 4Cdo/95/2017, 6Cdo/123/2017, 7Cdo/140/2017, 9Cdo/315/2020, 9Cdo/2/2021) uviedol, že v dovolaní, ktorého prípustnosť sa opiera o § 421 ods. 1 písm. a) CSP, dovolateľ by mal: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a

uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c) uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

20.4. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. b) CSP je rozhodujúce, že ide o otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté, avšak táto otázka doteraz v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa opiera o § 421 ods. 1 písm. b) CSP, dovolateľ by mal: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) tvrdiť (a prípadne i doložiť), že takáto otázka doteraz nebola riešená dovolacím súdom, c) uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

20.5. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. c) CSP je rozhodujúce, že ide o otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté, avšak táto otázka je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa opiera o § 421 ods. 1 písm. c) CSP, dovolateľ by mal: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) preukázať a vysvetliť rozdielnosť riešenia identickej právnej otázky dovolacím súdom (označením konkrétneho stanoviska, judikátov alebo rozhodnutí najvyššieho súdu), c) uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

21. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu, i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená jasným, zrozumiteľným a nepochybným spôsobom. Dovolací súd je viazaný len tým, ako dovolateľ právnu otázku nastolí.

22. Žalobca iba poukazoval na skutkové deficit a nesprávne právne závery súdov, s ktorými polemizoval a vyslovoval s nimi nesúhlas. Takým spôsobom sa mu však nepodarilo vymedziť niektorý z dovolacích dôvodov v zmysle § 421 CSP. Dovolací súd uvádza, že vymedzenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 CSP nezodpovedá právnej úprave pokiaľ je nesprávnosť právneho posúdenia veci opieraná o zásadne zmenený skutkový stav.

23. Dovolateľ síce nesúhlasí s tým, že súdy správanie žalovaného voči žalobcovi nepovažovali za hrubé porušenie dobrých mravov. Dovolateľ však pritom výlučne (izolovane) vychádza (iba) zo správania žalovaného bez toho, aby zohľadnil aj svoje správanie, vrátane odôvodnenosti/opodstatnenosti darcových potrieb; dovolateľ, na rozdiel od konajúcich súdov, nereflektoval na princíp vzájomnosti správania darcu a obdarovaného i skutočne opodstatnených potrieb darcu. V dovolaní namietané nesprávne právne posúdenie stojí tak na iných (neúplných - viď R 111/1998) skutkových okolnostiach, než tých, ktoré komplexne zohľadňovali pri rozhodovaní súdy. Uvedené znamená, že dovolateľom formulované nesprávne právne posúdenie veci a prípadne z toho vymedzené právne otázky stoja mimo skutkového a právneho rámca tohto prípadu, tak ako tento vyplýva z rozhodnutia odvolacieho súdu, ide o otázky, ktoré odvolací súd neriešil, a preto ich zodpovedanie dovolateľovi by bolo len akademické (bez dopadu na prejednávaný prípad). Dovolací súd pripomína, že odlišnosťou riešenia skutkových otázok však nemožno úspešne vymedziť nesprávnosť právneho posúdenia veci, lebo zmena rozhodných skutkových okolností sama osebe môže viesť k inému právnomu posúdeniu veci. Dovolateľovi sa tak relevantným spôsobom nepodarilo spochybniť právne závery dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu. Pokiaľ dovolateľ mienil formulovať nesprávne právne posúdenie veci tak, že súdy pri hrubom porušení dobrých mravov mali skúmať izolovane len správanie žalovaného, teda že samotné správanie žalovaného bolo hrubým porušením dobrých mravov (správanie žalobcu nerozhoduje), ide o zjavne nesprávny právny názor odporujúci nie len právnej doktríne (Števček, M., Dulák, A., Bajanková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M., a kol. Občiansky zákonník II. § 451-880. 2. vydanie. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2019, 2363 s.) ale aj ustálenej rozhodovacej praxi dovolacieho súdu (viď. 3Cdo/158/2019, 2Cdo/108/2007, 3Cdo/53/2006). Lebo pri posudzovaní, či určité správanie obdarovaného možno považovať za hrubé porušenie dobrých mravov, je potrebné vychádzať z princípu vzájomnosti. To znamená, že treba brať do úvahy a hodnotiť aj správanie darcu, zistiť či tento sám sa nespráva voči obdarovanému v rozpore s dobrými mravmi, a či práve jeho správanie nie je (nebolo) príčinou nevhodného správania obdarovaného voči nemu alebo členom jeho rodiny. V kladnom prípade

by sa totiž nemohol darca úspešne domáhať vrátenia daru, lebo reakciu obdarovaného, i keby bola taktiež nevhodná, by nebolo možné kvalifikovať ako hrubé porušenie dobrých mravov. K otázke opodstatnenosti darcových potrieb dovolací súd ďalej dáva do pozornosti názory vyjadrené v odbornej literatúre vychádzajúce zo súdnej praxe, podľa ktorých dôvodom pre odvolanie daru nie je neposkytnutie pomoci darcovi, ktorý je dostatočne zabezpečený a ďalšiu pomoc nepotrebuje, ani o ňu nežiada, rovnako to platí, aj pri prerušení styku s darcom, ktorý je sebestačný, alebo ak obdarovaný darcovi prestane priať k sviatkom narodenia, meninám, alebo v obdobných príležitostiach (porovnaj Eliáš, K. a kol.: Občanský zákonník, Veľký komentár, 2 zväzok § 488-880, Linde Praha, 2008, str. 1895). Práve z týchto právnych názorov vychádzali sudy v tejto veci. Dovolací súd vo všeobecnosti poznamenáva, že darovanie nelegitimizuje požiadavky darcu, ktoré by neprimerane zasahovali do prirodzených práv a slobôd obdarovaného a pod zásterkou „vd'ačnosti", zakladali nežiadúci vazalský vzťah. Pokiaľ dovolateľ nekonkretizoval takú právnu otázku, ktorú riešil odvolací súd, objektívne nemohol splniť ani ďalšie podmienky a - uviesť, ako ju riešil odvolací súd, - ani uviesť to, ako by mala byť táto otázka správne riešená. Dovolateľ zjavne poňal podanie dovolania ako ďalší (tretí) inštančný stupeň všeobecného súdnictva, pretože v ňom v zásade opakuje svoju argumentáciu predloženú v konaní pred súdom prvej inštalencie a odvolacím súdom, na ktorú (ale už) dostal primeranú odpoveď. Dovolací súd pritom nie je ďalšou opravnou inštalenciou, v ktorej by bolo možné napadnuté rozhodnutie preskúmať z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

24. V dovolaní žalobca, spĺňajúci podmienku zastúpenia kvalifikovaným právnym zástupcom v zmysle § 429 ods. 1 CSP, síce označil dovolací dôvod v zmysle § 421 CSP avšak, ako je z vyššie uvedeného zrejmé, ho nevymedzil náležitým zákonom zodpovedajúcim spôsobom (§ 432 CSP). Dovolací súd uvádza, že vymedzenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 CSP nezodpovedá právnej úprave. A ex officio ingerencia dovolacieho súdu majúca za následok reštauráciu dovolacieho dôvodu s novým vymedzením jeho obsahu, patričným komentárom i hľadaním a označením vhodnej judikatúry dovolacieho súdu, by mohla byť neprípustným súdnym zásahom narušajúcim samú materiálnu podstatu spravodlivého procesu garantujúceho nestrannosť a nezávislosť sudcov i princípov rovnosti (vrátane „rovnosti zbraní") a kontradiktórnosti civilného sporového konania. Z uvedeného tiež plynie, že dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na vlastných domnienkach alebo predpokladoch, nemôže nahradzovať kvalifikovaný servis poskytovaný právnym zástupcom, lebo vymedzenie predmetu a rozsahu dovolania patrí do výlučnej sféry dovolateľa (porovnaj IV. ÚS 372/2020). Dovolací súd pritom rešpektuje limity práva na prístup k súdu, v zmysle ktorých právo na prístup k súdu môže podliehať rôznym procesným obmedzeniam a formalitám, pri zachovaní jeho podstaty a pri rešpektovaní primeranosti obmedzenia, aby nedošlo k odopretiu práva na prístup k súdu do takej miery, že by bol narušený jeho účel. Je legitímnym cieľom vyžadovať, aby kvalifikovaný zástupca dovolateľa náležitým spôsobom vymedzil dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania. Dovolací súd v tomto prípade nerezignoval na svoju povinnosť vykladať podmienky prípustnosti dovolania tak, aby bola naplnená ústavou ustanovená povinnosť súdov poskytovať jednotlivcom ochranu základných práv a slobôd (k tomu porovnaj napr. I. ÚS 186/08, I. ÚS 164/2012). Dovolací súd sa pokúsil autenticky porozumieť dovolateľovi - jeho textu ako celku, ale na druhej strane, nemožno dotvárať vec na úkor procesnej protistrany. Má ísť o dialóg, ale nie o právnu pomoc. Nie je úlohou najvyššieho súdu „hádať", čo povedal dovolateľ, ale ani vyžadovať akúsi dokonalú formuláciu uplatneného dovolacieho dôvodu (porovnaj III. ÚS 223/2021).

25. Cieľom pravidiel týkajúcich sa prípustnosti dovolania je zaistiť riadny výkon spravodlivosti a zvlášť rešpektovať princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím. Dotknuté osoby musia počítať s tým, že tieto pravidlá budú aplikované. Posúdenie splnenia zákonných predpokladov (podmienok) prípustnosti dovolania s negatívnym výsledkom nemôže viesť k záveru o porušení práv dovolateľov v prípade, ak bolo toto posúdenie vykonané v súlade so zákonom. Ústavný súd v uznesení sp. zn. I. ÚS 215/2022-15 zo 14. apríla 2022, bod 15. odôvodnenia (tiež I. ÚS 214/2022-14 zo 14. apríla 2022 bod 20.) k odmietnutiu dovolania pre nesplnenie náležitostí zadefinovania dôvodu prípustnosti mimoriadneho opravného prostriedku uviedol, že aj keď jeho súčasná judikatúra uprednostňuje materiálny prístup k vymedzeniu dovolacích dôvodov zo strany najvyššieho súdu (I. ÚS 336/2019, IV. ÚS 479/2021), dovolací súd si bez náležitého vymedzenia právnej otázky dovolateľom nemôže túto otázku vyabstrahovať z dovolania sám (II. ÚS 291/2021). Ústavne konformné riešenie vyžaduje, „aby

právna otázka z dovolania jasne vyčnievala a takisto, aby z dovolania vyčnievalo aj právne posúdenie veci, ktoré pokladá dovolateľ za nesprávne s uvedením toho, v čom má spočívať táto nesprávnosť...". Sťažovateľ, resp. jeho advokát „preto musí pripraviť jasné, vecné a zmysluplné vymedzenie namietaného nesprávneho právneho posúdenia spornej právnej otázky" (I. ÚS 115/2020). Za také ale nemožno považovať dovolanie v tejto veci.

26. Z uvedených dôvodov dovolací súd dovolanie žalobcu, ktorým prípadne mienil namietat' nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 CSP odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako dovolanie, v ktorom dovolací dôvod nie je vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

27. O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 CSP tak, že úspešnému žalovanému priznal nárok na ich plnú náhradu, keď výsledok dovolacieho konania obdobný jeho zastaveniu zaviniť žalobca (§ 256 ods. 1 CSP).

28. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.